

de kof

maandorgaan van
BIOLOGIA MARITIMA
Nederlandse vereniging van
zee-aquariumliefhebbers

Opgericht 12 november 1939

Redactie: M.Bot,
Sportlaan 75, Vlaardingen

8e jaargang nr 6(90)

juni 1958

GESLAAGD !

Dat is ons congres 1958 zeker. De opkomst was boven verwachting en de sfeer was voortreffelijk.

Die Zaterdagmiddag 31 mei. hadden velen de vergaderzaal in het Artis-restaurant te Amsterdam tijdig gevonden en verkozen het aangeboden programma boven het lokkende zonnetje in de Artis-tuin.

En ze hadden gelijk ! Nu ik dit schrijf, hebben we "al" drie dagen na het congres heerlijk zonnig weer en de congressisten hebben daarom ruimschoots van de zon gelegenheid gehad de schade (?) in te halen. Wie echter niet naar het congres is geweest, kan daarvan niets meer inhalen. En heeft stellig heel wat gemist.

Daar was allereerst het boeiende betoog van ons lid Dr. I. Kristensen, die ons - mede aan de hand van dia's - een goed inzicht verschafte in de broedzorg bij zeedieren.

Ons lid F. de Graaf Schilderde ons een levendig beeld van de omstandigheden in de tropische zeeën, waaruit in logisch verband de bijzondere eisen van de koraalvissen naar voren kwamen. Spr. liet vervolgens een groot aantal koraalvissen de revue passeren aan de hand van de - meest fraaie - kleurendia's.

Na een korte pauze putte ons lid J.H. Kroon uit zijn grote

voorraad kleurendia's en vertoonde een 100-tal zeer fraaie opnamen, waarbij hij ons inwijdde in de problemen van de aquariumfotografie en natuuroptnamen.

De daarop volgende "koffie"-maaltijd werd door de vereniging aangeboden en droeg door omstandigheden een eenvoudig karakter. Toch ben ik er wel zeker van, dat deze maaltijd bij de congressisten "in de smaak" viel.

Na deze versterking werd het Artis-aquarium bezichtigd, waarbij ons lid F. de Graaf zorgde voor een interessante toelichting.

Bij dit korte overzicht van het congres is het mij allereerst een behoefte om aan Artis, lid van onze vereniging, hartelijk dank te zeggen voor de spontane en daadwerkelijke medewerking. Niet minder gaat onze dank uit naar de inleiders van dit congres. Dank zij hun bereidheid hebben we een prettig, interessant en leerzaam programma verwerkt.

Het is geen gewoonte, dat het ene bestuurslid het andere bestuurslid openlijk zit te bedanken. Op gevaar van kritiek wil ik ditmaal een uitzondering maken voor de secretaris. Hij heeft voor een zeer groot deel dit congres georganiseerd en zijn vrouw verzorgde geheel alleen de aangeboden "koffie"-maaltijd. Beiden hebben aan dit congres veel tijd en veel moeite besteed. **HEEL HARTELIJK DANK HIERVOOR.** MB

----- VOOR DE LEDEN DOOR DE LEDEN -----

Waar een congres al niet goed voor is! In de pauze kwam ons lid Blickman naar mij toe en vertelde, dat hij regelmatig dieren gaat vangen en dan wel wat meer meeneemt of kan meenemen, dan hij voor eigen genoegens nodig heeft. Hij zei bereid te zijn dat moerdere beschikbaar te stellen voor onze leden, die wat verder van de kust afwonen en niet de gelegenheid hebben zelf op vangst te gaan. Uiteraard tegen vergoeding van portokosten, doch meer vergoeding wordt niet verlangd.

Natuurlijk stellen wij dit aanbod op zeer hoge prijs. Aan de leden, die "ver van de kust" wonen en van deze aanbieding gebruik willen maken, geven wij in overweging te schrijven aan de heer A. Blickman, Palamedesstraat 17, Haarlem. Denk om de postzegel voor antwoord. MB

----- ONZE REIS NAAR DE ADRIATISCHE ZEE -----

door
J. Bos

Het zal in februari of maart 1956 zijn geweest, dat mijn vriend me vertelde, dat hij van plan was naar Frankrijk te gaan om daar aan de kust zeedieren te gaan zoeken.

Enige tijd later vroeg hij me of ik soms zin had om mee te gaan. Ik voelde er veel voor, omdat ik in de tweede helft van juni een week vrij had en deze dus zou kunnen gebruiken voor onze tocht. We zouden dus samen gaan.

Allereerst werd begonnen met het afhalen en aanvragen van reisplannen bij verschillende reisbureaux in Rotterdam en daarbuiten. In korte tijd hadden we een flink aantal folders e.d. in ons bezit en dus keus te over.

Toen we alles eens hadden doorgenomen en verschillende reizen met elkaar vergeleken, kwamen we tot de conclusie, dat we voor het geld, dat we dachten uit te geven voor een tocht naar de Middellandse Zee even goed een reis naar de Adriatische Zee zouden kunnen maken.

Dit was voor ons natuurlijk veel aantrekkelijker, omdat we hier nog nooit waren geweest en ook meenden, dat er een grotere verscheidenheid aan dieren zou zijn te vinden, dan aan de kust van de Middellandse Zee.

Er was echter één grote "maar": Practisch alle reizen waarvoor kon worden ingeschreven, werden per bus gemaakt en dit was voor ons een grote handicap, omdat we dan en over de heenreis en over de terugreis ongeveer twee en een halve dag zouden moeten doen.

Dit zou natuurlijk moeilijkheden opleveren voor het transport van de vissen en dieren, die we zelf hoopten mee te brengen. We wilden echter geen enkel risico nemen. Daarom werden inlichtingen ingewonnen bij een groot reisbureau, waar men ons al eerder van dienst was geweest.

Na de zaak van alle kanten bekeken te hebben, adviseerde men ons op eigen gelegenheid per trein te gaan. Dit kostte wel meer, maar het bood vele voordelen. We konden weggaan en terugkomen wanneer we wilden; we zouden meer vang- en transportmateriaal kunnen meenemen, enzovoort. Vooral het laatste was

voor ons van groot belang en daarom besloten we de reis op de voorgestelde manier te maken.

Restte ons nog de vraag naar welke plaats we 't beste zouden kunnen gaan. Op een plattegrond van de stad Triëst in Italië was een gebouw getekend, waarbij stond vermeld "Aquarium". Tevens was in een bijgaande lijst het adres vermeld.

Wat konden we beter doen dan aan de Directie van dit Aquarium vragen waar de beste vindplaatsen van zeedieren was? Zo gezegd, zo gedaan en na enkele dagen hadden we al een uitvoerig schrijven terug, waarin o.a. werd medegedeeld, dat we het beste naar Grado, een plaats ten westen van Triëst, zouden kunnen gaan, waar we ongetwijfeld een grote hoeveelheid materiaal zouden aantreffen.

De treinreis naar deze plaats werd voor ons klaar gemaakt, terwijl we zelf voor een verblijf zorgden. De 18e juni zouden we vertrekken en de 27e of 28e weer thuis zijn.

In de weken vóór ons vertrek werd hard gewerkt om alles klaar te krijgen. Het belangrijkste was het materiaal, dat we moesten meenemen en dus werd hieraan het eerste begonnen. Een schepnet en een sleepnet, dat één van ons reeds enige jaren in bezit had, werden nagezien; twee kleine netjes, luchtslang, slangklemmen, T-stukjes, uitstromers, plastic-zakjes (om anemonen in te versturen), twee tuben visvoer en een kleine binnenfilter werden aangeschaft.

Een waterdichte tas, waarin een plastic zak met een maximum inhoud van 40 liter water paste, werd klaar gemaakt. Aan de tas zaten twee handvatten, terwijl hij aan de bovenkant kon worden gesloten door een aantal drukknopen; in de plastic zak werden niet meer dan twee emmers water gedaan, daar hij anders natuurlijk veel te zwaar zou worden. Van deze tas, die we het "reizend aquarium" doopten, hebben we erg veel plezier gehad. Een luchtpomp, die voor de nodige zuurstof zou moeten zorgen, werd vanzelfsprekend niet vergeten.

Het materiaal, dat we moesten meenemen, stond dus klaar. Verder werden bij mij thuis een aantal aquaria klaar gezet, die zouden moeten dienen voor de dieren, die we zouden oversturen. Alle waren voorzien van vers zeewater.

Nadat alles was aangeschaft en ingericht (waarmee we een uur vóór ons vertrek nog bezig waren!) restte ons niet veel tijd meer voor andere bezigheden, omdat het uur van vertrek met

rasse schreden naderde.

Even vóór zeven uur 's avonds stonden we gepakt en gezakt op het Centraal Station te Rotterdam; de trein was precies op tijd en na enkele ogenblikken zette hij zich weer in beweging. Rotterdam lag spoedig achter ons en na in enkele plaatsen te hebben gestopt, werd de Duitse grens tegen half tien bereikt. Na contróle door de douane ging het weer verder en via Düsseldorf, Keulen, Bonn, Koblenz, Mainz, Mannheim, Karlsruhe en Freiburg kwamen we de volgende morgen tegen 7 uur in Basel aan.

Een prachtige tocht door het Zwitserse bergland lag voor ons en volop genoten we dan ook van het prachtige uitzicht, ondanks de zware bewolking. Nu eens reden we door een dal en zagen we de toppen van de bergen honderden meters boven ons, dan weer keken we vanaf de bergen in de diepte.

Na de Gotthard-tunnel kwam de zon van achter de wolken te voorschijn en dit maakte, dat het landschap nog fraaier uitkwam.

Ongeveer half één waren we in de Zwitsers-Italiaanse grensplaats Chiasso, om ruim een uur later in Milaan te arriveren. Hier stapten we over op de trein, die ons naar Venetië zou brengen en hier kwamen we danook na een lange reis 's avonds omstreeks acht uur aan. De hele middag had de zon onafgebroken geschinen en door de warmte, de ongewoonte van het lange reizen en de volle treinen, begonnen we ons aardig "gaar" te voelen, zodat we blij waren in Venetië anderhalf uur tijd te hebben voordat we verder gingen.

Op laatstgenoemd station gaven we de koffers in bewaring, om het beroemde Venetië met eigen ogen te gaan aanschouwen. Na het station te hebben verlaten, stapten we als het ware zó het water in; ondanks het vrij late uur was het er een drukte van belang en we kwamen ogen te kort om alles in ons te kunnen opnemen. Gondels, "Eram"-boten, rondvaartboten, alles krioelde door elkaar. In werkelijkheid was het toch weer heel anders dan dat we hier op afbeeldingen, foto's e.d. te zien krijgen.

We maakten nog een wandeling door enige karakteristieke straatjes (met hun ontelbare souvenir-winkeltjes!), waarna het weer tijd werd de trein te gaan opzoeken.

Tegen middernacht kwamen we in Cervignano aan, waar de bus

klaar stond om ons naar Grado te brengen. Hier waren we binnen twintig minuten.

Al gauw hadden we ons pension gevonden. De eigenaresse, die schijnbaar niet op onze komst had gerekend, haastte zich onze kamer in orde te maken, zodat we weldra slippen, zoals we sedert lang niet hadden geslapen.

Toen we de volgende morgen onze ogen open deden, was het niet vroeg meer. Een stralende zon aan een helderblauwe hemel deed ons gauw uit bed springen; na ons gewassen, aangekleed en ontbeten te hebben, begaven we ons naar de boulevard, die vlak achter ons pension lag. Een golfbreker, waarvan het eind zelfs bij vloed nog kon worden bereikt, strekte zich in zee uit; beide zijden waren flink begroeid met Slawier. Veel leven er tussen was niet te bespeuren. Wel bood de dichte begroeiing in het kristalheldere water een prachtige aanblik, doch uiteindelijk was het ons hierom niet te doen; het verzamelen van dieren was voor ons hoofdzaak.

We verlieten dan ook de pier, om ons vanaf het strand in het water te begeven. Onze eerste ontdekking was, een flink aantal Heremietkreeftjes; bij tientallen kropen ze over de zeebodem rond. Hoewel we verwachtten, dat ze mooi gekleurd zouden zijn, viel dit ons tegen. Alle exemplaren, die bekeken en verzameld werden, vertoonden een grauwe tot lichtbruine tekening; zij verschilden in dit opzicht niet veel van de dieren, die we aan onze kust aantreffen.

Een bijzondere vondst was een Heremietkreeft met twee Parasitica's op zijn huis. De Anemonen waren bont gekleurd en hun fijne tentakels vormden een mooie krans op hun lichaam. Vanzelfsprekend verdwenen ook deze in één der plastic zakken. 's Middags gingen we vol goede moed op zoek naar Anemonen; om de kracht van de golven, die bijvloed tegen de boulevard slaan, te breken, waren er grote stenen aangebracht en we vermoedden hier vele Anemonen te zullen aantreffen.

Elke steen werd nauwkeurig onderzocht, maar hoe verder we kwamen, des te meer werd het ons duidelijk, dat we hier zeker niet op de goede plek waren. Behalve op een enkel krabbetje en wat Zeepokken viel er verder niet veel te bespeuren. Zelfs de Heremietkreeftjes, die we 's morgens in zo'n groot aantal hadden gezien, waren - op een enkele na - niet meer te vinden.

Hoewel het niet de bedoeling was, werd het zoeken 's avonds voortgezet, echter met even weinig succes als we 's middags hadden gehad.

De volgende dag gingen we naar Triëst, om daar een bezoek te brengen aan het Aquarium. Verder wilden we graag de directeur (die ons had medegedeeld, dat er bij Grado veel dieren zouden zijn te vinden) spreken, om hem o.a. onze belevenissen te vertellen.

In het Aquarium waren ongeveer veertig aquaria opgesteld; de inrichting en het onderhoud vielen ons erg tegen. Alle bakken zagen er verwaarloosd uit. Hoewel er enkele bakken waren met bijzondere dieren (o.a. de Cylinderrood), stonden deze er treurig bij. Er was maar één aquarium met rode Actinia's - ongeveer dertig stuks - doch zij stonden geen van alle mooi uit.

Verder waren in een aantal aquaria diverse soorten vissen ondergebracht. Men zou verwachten, dat deze prachtig gekleurd zouden zijn, wat echter niet het geval was.

Tegen de middag begaven wij ons naar de directeur, die ons hartelijk ontving. Toen wij hem hadden verteld, hoe onze bevindingen aan het strand van Grado en omgeving waren, was hij zeer verbaasd en hij gaf ons de raad ons geluk zuidelijker - tussen Grignano en Triëst - te beproeven.

Gaarne hadden wij nog enige tijd van gedachten willen wisselen over verschillende onderwerpen, doch hij had het zó druk (verschillende mensen stonden op hem te wachten), dat we maar weer spoedig afscheid namen.

's Middags namen we de tram naar Barcola, een plaatsje even ten noorden van Triëst. Vlak bij het eindpunt was de haven en hier gingen we een kijkje nemen. Direct werd onze aandacht getrokken door twee jongens, die visjes aan het vangen waren. In een klein kruisnetje deden ze een paar kapot geslagen mosselen, lieten het net op de bodem zakken en wachtten dan rustig tot er zich naar hun mening genoeg visjes aan 't mosselvlees te goed deden en haalden dan vlug op. Zelden kwam het net leeg naar boven!

Na een praatje met de jongens te hebben gemaakt, waren ze al gauw voor ons in actie en weldra verdwenen de eerste visjes in ons "reizend aquarium". Zelf vingen we nog enige Blennius-

sen en een aantal fraai gekleurde Steurkrabben.

We spraken af, dat de jongens de volgende morgen om tien uur weer present zouden zijn, om dan de vangsten voort te zetten. Precies op de afgesproken tijd waren we aanwezig en we behoeften niet lang op onze "collega's" - die zelfs hun duikbril, snorkel en zwemvliezen hadden meegebracht - te wachten. Na hun zo goed en zo kwaad als het ging duidelijk te hebben gemaakt, wat we, behalve vissen, steurkrabben en dergelijke, nog meer zouden willen hebben, vroegen ze ons mee te willen gaan naar een plaats, waar ze gemakkelijk het water in konden gaan. We bewonderden de moed van de knapen; het weer was namelijk stukken minder geworden. Er was veel wind en zo nu en dan regende het.

Na enige Sulcata's te hebben gevangen, gaven ze ons te kennen dat het water veel te koud was om er lang in te blijven en dat ze zich liever gingen aankleden, waarin we ze geen ongelijk konden geven, hoezeer het ons ook spoot.

Ze beloofden 's middags direct na het eten weer te zullen komen, om dan met ons mee te gaan naar een baai in de buurt van Crignano, waar we - althans volgens de directeur van het Aquarium te Triëst - zeker veel dieren zouden vinden, vooral Anemonen.

De tocht naar de baai kon gedeeltelijk met de bus worden gemaakt. Het laatste gedeelte moest echter te voet worden afgelegd, wat niet meeviel, aangezien van glibberige bergpaadjes gebruik moest worden gemaakt.

Op de plaats van bestemming aangekomen, viel het ons meteen op, dat de zee erg ruw was, wat het duiken natuurlijk niet zou vergemakkelijken. Het was te zien, dat de jongens er niet veel zin in hadden, maar toch nam één van hen, zij het na enige aarzeling, een duik in het zilte nat met als resultaat enige Sulcata's.

Het duurde lang, eer hij een tweede duik nam. Nu kwam hij boven met een grote Zeeester, waarvan de middellijn zeker wel veertig centimeter bedroeg. Ofschoon het een mooi exemplaar was, herkreeg het dier toch maar weer de vrijheid.

Na deze tweede onder-water-tocht was onze vriend er niet meer toe te krijgen het water in te gaan. Hij bibberde van de kou en ging zich daarom aankleden.

Er zat dus niets anders op, dan de terugtocht te aanvaarden.

Na nog een ogenblik van de prachtige wiergroei (voornamelijk Slawier) in de haven van Barcola te hebben genoten, bedankten we de jongens hartelijk voor hun moeite; handen werden geschud, waarna we weer naar het station in Triëst gingen om daar de trein naar Grado te nemen.

's Avonds bespraken we wat ons te doen stond. We begrepen wel, dat we uit de Adriatische Zee niet veel dieren zouden oversturen of mee naar huis nemen. Na de zaak van alle kanten te hebben bekeken, kwamen we tot de conclusie, dat we misschien meer kans zouden hebben in de Middellandse Zee. We zouden dan, gebruik makend van ons retourbiljet, terug kunnen gaan naar Milaan en daar een kaartje nemen naar Genua. Aldus werd besloten.

De volgende dag (zaterdag) regende het aanhoudend pijpenstelen en we hadden dan ook geen ogenblik spijt van het de vorige avond genomen besluit. We konden dan ook niets anders doen, dan de dieren verzorgen, enkele noodzakelijke inkopen doen en koffers pakken. Uit de folders, die we bij het plaatselijke reisbureau hadden gekregen, bleek, dat de kust in de omgeving van Genua op sommige plaatsen rotsachtig was, vooral in de omgeving van Boccadasse, een klein vissersdorpje even buiten Genua.

Even voor negen uur 's avonds vertrok de trein. Het was erg druk en een zitplaats was niet meer te vinden. Van slapen kwam die nacht dan ook niet veel. Op elk station kwamen er steeds meer mensen bij, zodat de trein tjokvol werd!

Een groot geluk was het, dat de vissen het prima uithielden. Dit was wel te danken aan het feit, dat het water door het schokken van de trein steeds flink in beweging was.

Tegen zes uur Zondagmorgen kwamen we in Milaan aan. Na 20 minuten (!) in de rij te hebben gestaan, hadden we eindelijk een kaartje voor Genua in ons bezit.

Hier kwamen we half twaalf aan. Naar een pension behoefden we niet lang te zoeken, want op het stationsplein hadden we ze maar voor het uitzoeken. Na de nodige aandacht aan de dieren te hebben besteed en te hebben gegeten, begaven we ons vol verwachting naar Boccadasse, ongeveer een kwartier rijden met de bus. Het weer was prachtig en de temperatuur zeker 25 graden!

Het haventje was spoedig gevonden en al gauw liepen we, even-

als de velen, die lagen te zonnebaden, in onze zwembroek rond. Bij een vluchtige inspectie in het water bleek, dat hier meer dieren te verzamelen zouden zijn, dan in de Adriatische Zee. Visjes schoten voor onze voeten weg, Sulcata's waren rijk vertegenwoordigd, terwijl ook Zee-egels, Steurkrabben, Slakken e.d. te vinden waren.

We bleven er tot in de avond, genietend van al het moois, dat in het kristalheldere water was te zien en van de prachtige omgeving rondom ons. Voordat we weggingen, ontdekten we een veldje kleine Sulcata's, maar het water was te hoog geworden om er bij te kunnen. We namen ons voor de volgende dag een aantal hiervan mee te nemen.

Omdat we moe van het reizen en van het sjouwen waren, gingen we vroeg naar bed.

Het was de volgende morgen een teleurstelling, toen we zagen, dat het weer was veranderd. De lucht was zwaar bewolkt en af en toe regende het. Toen bleek, dat bijna alle Sulcata's, die we in de Adriatische Zee hadden gevangen, waren doodgegaan, haastten we ons des te meer, om zo gauw mogelijk in Boccadasse te zijn. Hoewel het leeb was, was het water niet lager dan de vorige dag bij vloed en bovendien door de wind erg onstuimig, zodat er van het verzamelen van de kleine Sulcata niets kon komen. Bovendien moesten we zo nu en dan schuilen voor een regenbui.

Het was onze laatste dag en nog steeds hadden we geen rode Actinia's. We verlieten daarom het haventje en liepen langs de kust, die bezaaid was met grote rotsblokken, die tot ver in zee verspreid lagen. We sprongen van het ene rotsblok naar het andere, steeds zoekend naar de begeerde Actinia's. Een uitroep van mijn vriend deed mij zo vlug mogelijk naar hem toegaan de eerste "roden" waren gevonden! Het zoeken werd nog intenser en we vonden er steeds meer, 'n dertig stuks in totaal.

De dag was maar al te gauw om. We begaven ons bijtijds naar ons pension, omdat we de dieren nog eens extra wilden verzorgen, voordat de grote reis naar huis aanving. Deze "grote beurt" bleek hard nodig te zijn; het water was, doordat weer enkele dieren waren dood gegaan, troebel geworden, zodat het nodig ververst diende te worden.

Na het eten gingen we naar de haven van Genua. Van het hoger

gelegen weggedeelte konden we het haventerrein via een trap bereiken. Twee politie-agenten versperden ons echter de weg. Na hun te hebben verteld, wat onze bedoeling was, konden we verder gaan. Onze moeite bleek helaas tevergeefs. Een dikke olielaag dreef op het water! We namen daarom de bus maar, reden mee tot de boulevard om daar de plasticzakken met vers zeewater te vullen, wat niet meeviel, omdat de zee ruwer was dan bij stormweer aan onze kust !!

De terugreis duurde van Dinsdagmiddag een uur tot Woensdagmorgen half twaalf. Een hele reis na een week van reizen, trekken en sjouwen. Gelukkig kwamen alle dieren levend over, zodat we thuis nog lange tijd van hen hebben kunnen genieten. Jammer is het, dat alle vissen, op de Blenniussen na, zijn dood gegaan; zij konden schijnbaar in het koude noorden niet wennen !

Dat deze reis geen succes is geweest, heeft twee redenen :
1e. was het weer overwegend slecht; en
2e. waren wij er in een ongunstig jaargetijde.

We zijn dan ook tot de conclusie gekomen, dat we niet gauw een tweede tocht naar de Adriatische Zee zullen ondernemen.

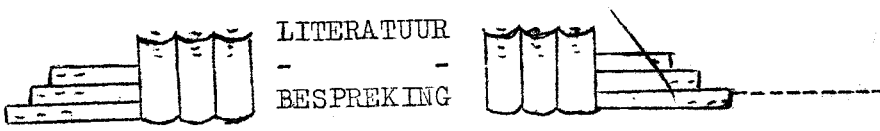
Uit: "De Zeester", 3e jaargang, 1956.

----- PENNINGMEESTER -----

In ons blad van maart j.l. heeft u de samenstelling van het nieuwe bestuur kunnen lezen. Ten vervolge hierop delen wij u mede, dat de (nieuwe) penningmeester een postrekening heeft aangevraagd en dezer dagen een nummer heeft toegewezen gekregen.

In verband hiermede dienen voortaan alle betalingen aan onze vereniging plaats te hebben door storting op postrekeningnr. 104739 ten name van de penningmeester BIOLOGIA MARITIMA, Joh. van Oldenbarneveltlaan 20, 's-Gravenhage.

DE BIJDRAGE VOOR HET ALGEMEEN LIDMAATSCHAP VAN "BIOLOGIA MARITIMA" BEDRAAGT f. 6,-- PER JAAR; DONATEURSCHAP MINIMUM f. 6,-- PER JAAR

LITERATUUR

-
-
BESPREKING

DATZ

In nummer 2, februari 1958, van het West-Duitse aquarium- en terrarium-tijdschrift DATZ geeft Dr. W. Klausewitz een uitvoerige beschrijving van *Pterois radiata*, in het bijzonder wat de kleuren en de tekening van deze soort Schorpioenvis betreft. Wanneer dit dier zijn borst- en rugvinstralen uitspreidt, lijkt het meer op een grote zee-egel dan op een vis. Tekst 3 pagina's; een kleurenfoto en een zwart-wit foto. Nummer 3, maart 1958, bevat een artikel van P. Chlupaty over het houden en verzorgen van koraalvissen. Duidelijk komt in dit artikel weer het grote belang van een goede wiergroei in zee-aquaria naar voren; wieren kunnen namelijk een te grote opeenhoping van koolzuur en nitraten voorkomen. Tekst 1,5 pagina.

R. Gelbhaar beschrijft zijn ervaringen met *Stoichactis*, een der zee-anemonen, waarmee o.a. de koraalvis *Amphiprion percula* samenleeft. De moeilijkheid was deze zee-anemoon aan het eten te krijgen; tenslotte gelukte dit door Steurkrabben en kleine visjes op een bepaalde wijze als voedsel toe te dienen. Tekst 1 pagina.

Verder bevat dit nummer nog een fraaie zwart-wit foto met enkele bijzonderheden van *Paracanthurus theutis*, een vis die voor de kust van Ceylon werd gevangen.

In nummer 4, april 1958, behandelt P. Chlupaty in het eerste gedeelte van zijn artikel over de grondbeginselen inzake het inrichten van een zee-aquarium, geschikt voor het houden van koraalvissen, zonder te veel in details te treden, o.a. de volgende punten: het aquarium met technische uitrusting, het zeewater, de belichting, de behandeling van pas ontvangen koraalvissen en - als eerste van een aantal te vermelden koraalvissen, geschikt voor het huiskameraquarium - verschillende *Dascyllus*-soorten. Tekst 2 pagina's.

O. Koenig geeft een interessant, uitvoerig verslag van het paringsgedrag alsmede van de ontwikkeling van eieren en jon-

gen (de langst levende werd circa 60 uren oud) van *Dascyllus trimaculatus*. Tekst ruim 4,5 pagina; 1 foto.

Tenslotte bevat dit nummer nog een overzicht van de door P. Chlupaty geschikt bevonden voedselsoorten voor koraalvissen, alsmede twee zwart-wit foto's en enkele gegevens over respectievelijk *Acanthurus leucosternon* (een vis, die men in de omgeving van riffen kan aantreffen) en *Lycodontis tessellata* (een murene met fraaie nettekening).

DATZ bevat ook nog een keur van artikelen op zoetwater-aquarium- en terrarium-gebied en kan worden betrokken van A. Kerren Verlag, Schloss-strasze 80, (14a) Stuttgart-W, Duitsland, na overmaking per internationale postwissel van f. 4,- per kwartaal of f. 16,- per jaar. G.G.P. Wouda

EEN ZEE VOL GEHEIMEN

Reeds vaak werd door hen, die alleen de Nederlandse taal machtig zijn, de wens geuit; dat er een boek met Nederlandse tekst zou verschijnen over de fauna flora onder de oppervlakte van de zee; een boek, waarin niet alleen de wonderlijke vormen, maar ook de prachtige kleurschakeringen van de zeebewoners te zien zouden zijn.

Het toenemend aantal zee-aquariumliefhebbers en de groeiende belangstelling van het grote publiek voor hetgeen in zee leeft, hebben thans zo'n uitgaaf in Nederland mogelijk gemaakt. Voordien kwam bovengenoemd boek reeds uit met een Franse en vervolgens een Duitse tekst (onder de titel "Wunder des Meers", reeds eerder in DE KOR vermeld).

De opzet van het boek, dat ruim 100 pagina's in kloek formaat - 21 x 27 cm - telt, is in de eerste plaats een serie foto's te brengen, waarop de schoonheid van vormen en kleuren van die zeebewoners, die in het algemeen in een zee-aquarium kunnen worden gehouden, ten volle tot uitdrukking wordt gebracht. Zo zijn er o.a. magnifieke opnamen van koraalvissen, zeesterren, kwalpoliepen, zee-anemonen, zee-lilies, brokkelsterren, kokerwormen, manteldieren, hydroïdpoliepen, koraaldieren, maatslakken, kreeftachtigen, sponsen, zee-appels, inktvis- en schelpdieren. Bijzonder fraaie macro-opnamen geven de vele details weer, die anders voor het ongewapend oog verloren zouden gaan. De foto's - in zwart-wit (koperdiepdruk) en

kleinen, 133 in totaal - zijn afkomstig van Quilici-Ravelli, Scaioni, Wilson en nog enkele andere bekende fotografen. De sobere, doch wetenschappelijk verantwoorde tekst, bewerkt door F. de Graaf, is populair gesteld. Bij de bewerking zijn echter enkele onjuistheden ontstaan - of, voorzover deze reeds in de oorspronkelijke tekst dan wel in de Duitse versie voorkomen, niet verbeterd - die om een rechtzetting vragen. Zo wordt op pagina 21 vermeld: "Het zeepaardje bewoont de kusten van de Middellandse Zee". Juister zou zijn: "Dit zeepaardje.....", want weliswaar bewoont de afgebeelde *Hippocampus guttulatus* o.a. de Middellandse Zee, doch het zeepaardje in het algemeen komt, voorzover de watertemperatuur niet te koud wordt, in allerlei zeeën op aarde voor. Dat op pagina 23 en bij afbeelding 93 voor *Corianthus membranaceus* in het Nederlands de naam "Wasroos" wordt gebruikt, kan aanleiding tot verwarring geven, daar met de laatstgenoemde naam - een germanisme - ook de *Anemonia sulcata* (Zeechrysaंत) wordt aangeduid. Enkele kleinere zetfoutjes - vermoedelijk veroorzaakt door het feit, dat het boek in Italië is gedrukt - doen, evenals vorengenoemde onjuistheden, gelukkig geen afbreuk aan dit fraaie boekwerk, dat zowel voor zee-aquariumliefhebbers als voor andere belangstellenden ongetwijfeld bijzonder aantrekkelijk is. Stevig gebonden, in half linnen, met geplasticeerd stofomslag, kost dit boek, uitgegeven door De Bezige Bij te Amsterdam, f. 16,50. G.G.P.Wouda

KEEPING THE DWARF SEA HORSE

In 1956 verscheen van de hand van Robert P.L. Straughan een in het Engels gesteld boekje van 24 pagina's - formaat 13,5 x 19 cm - over het houden van het dwergzeepaardje *Hippocampus zosterae*.

Na enkele algemene gegevens (genoemde soort komt voor in de Golf van Mexico, vooral aan de westkust van Florida, bereikt in volwassen toestand een lengte van circa 5 cm en kan 2 jaar oud worden) volgen aanwijzingen voor de inrichting van het voor deze dieren bestemde zee-aquarium. Tezamen met de mededeling, dat het dwergzeepaardje in de nabije toekomst even

algemeen zal worden gehouden als de goudvis, doet in dit boekje ook de aanprijzing van de beruchte goudvissenkom weer zijn intrede; wel wordt er aan toegevoegd, dat een klein aquarium beter zal voldoen, doch over de sobere inrichting van het afgebeelde aquarium zal de echte zee-aquariumliefhebber evenmin enthousiast kunnen zijn.

De overige gegevens, zoals over de voeding, het groot brengen der jongen en het eventuele gezelschap in het zee-aquarium, zijn van praktischer aard. De temperatuur waarbij Hippocampus zosterae kan worden gehouden, wordt echter aangeduid met de betrekkelijk veel speling toelatende aanduiding "kamertemperatuur".

De illustraties zijn verzorgd door de auteur. De uitgever is All-Pets Books, Inc., Fond du Lac, Wisconsin, U.S.A.; de prijs bedraagt \$ 0.50 (circa f. 2,--).

Belangstellenden kunnen het boekje betrekken van Bailou Bros. & Swinfen Ltd., 46, St. Giles High St., London W.C. 2, Engeland of - via de boekhandel - bij Henry M. Snyder & Co., Inc., 440 Fourth Ave., New York 16, N.Y., U.S.A. G.G.P. Wouda

HET ZEEPAARD

In het nummer van mei 1958, jaargang 18, no. 2, van "Het Zeepaard", orgaan van de Strandgroep van N.J.N. en K.N.N.V. komen enkele interessante artikelen voor, welke voor onze lezers zeker van belang zijn. Daar is allereerst het uitstekende artikel van A. van der Werff over "Kiezelwieren", doch de niet minder lezenswaardige pennevruchten van J.H. Stock "Het Strand van Rottumerplaat"; C. den Hartog "De Roodalg *Ahnfeltia plicata* de Den Helder"; C. Swennen "Over het biotoop van *Paragnathia formica*"; en J.H. Stock "Lamsoor als substraat voor roggeneieren".

Wie lid wil worden van de Strandgroep van N.J.N. en K.N.N.V. kan zich wenden tot het secretariaat Roodborststraat 40, Leiden. MB

WILT U VOOR DE BEANTWOORDING VAN UW BRIEF ANTWOORDPORT
BIJVOEGEN?

LAAGWATERTIJDEN voor HOEK VAN HOLIAND (1958)

Datum	1e tij	cm.min NAP	2e tij	cm.min NAP	Maan
1 juli	..--	--	..--	--	VM
2 juli	11.00	73	23.31	86	--
5 juli	0.52	89	13.05	63	--
6 juli	1.28	87	13.41	57	--
9 juli	2.49	91	15.16	58	LK
12 juli	5.47	82	18.27	67	--
13 juli	6.53	83	19.21	73	--
16 juli	9.54	65	22.29	73	NM
19 juli	12.07	54	..--	--	--
20 juli	0.36	80	12.43	51	--
23 juli	2.48	63	15.04	34	EK
26 juli	5.29	73	18.37	53	--
27 juli	7.21	64	19.53	63	--
30 juli	10.05	66	22.36	80	VM

Westkapelle 2.37 uur vroeger,
 Scheveningen 0.25 uur later ,
 Den Helder 9.06 uur vroeger,

Tholen 1.00 uur vroeger,
 IJmuiden 1.03 uur later,
 Delfzijl 4.30 uur vroeger.

Algemeen secretaris: J.H.Kroon, Leeuwerikstraat 8, Leiden.
 Enlichtingen over en aanmelding voor het lidmaatschap;
 alle algemene correspondentie betreffende de vereniging

Gahele of gedeeltelijke overname van artikelen en/of illus-
 traties alleen geoorloofd met schriftelijke toestemming van
 de redactie.